

Maaailman- kauppalehti

2/2009
+repu-*lute*

LUOMUPUUVILLAN MATKA PELLOLTA PAIDAKSI

REILUN KAUPAN MARKKINAT 15.-16.5.
YLIVIESKAN LIIKUNTAKESKUKSESSA

VAATTEET & AATTEET

Pahamaineiselle puuvillalle on myös vaihtoehtoja

Kuva: Heidi Heikkinen

Pensaana kasvava puuvilla on maailman käytetyin kuitumateriaali: kaikista tekstiilikuiduista jopa 45 % on puuvillaa. Suurimmat puuvillan tuottajat ovat USA, Kiina, Intia ja Pakistan. Puuvilla on uusiutuvaa, biohajoavaa ja kierrätyskelpoista materiaalia, mutta nykyisellään sen viljelyyn liittyy paljon ympäristö- ja terveyshaittoja. Suurimmat ongelmat ovat keinokastelu, jonka seurauksena vesistöt saattavat kuivua ja maaperä suolaantua, sekä kemialliset torjunta-aineet. Puuvillaa viljellään myös luonnonmukaisesti ja reilusti.

Luomupuuvilla on terveellistä ja turvallista

Maailmassa viljelystä puuvillasta alle prosentti on luonnonmukaisesti viljeltyä. Luomupuuvillan viljelyssä ei saa käyttää kemiallisia lannoitteita tai torjunta-

aineita. – Luonnonmukaisina torjunta-aineina käytetään mm. neem-öljyä, mausteita ja lehmänvirtsa, lannoitteet tulevat omasta kompostista, kertoo eettisiä vaatteita myyvän verkkokauppa Karmashopin Heidi Heikkinen. Heikkinen tutustui viime vuonna

Intian Gujaratissa luomu- ja reilun kaupan puuvillan viljelyyn.

– Luomupuuvillan viljelyssä ympäristönäkökulma otetaan laajasti huomioon ja mm. erilaiset vedensäästömenetelmät ovat menestyksekkäästi vähentäneet keinokastelun tarvetta, Heikkinen

taustoittaa. – ”Tavallisen” puuvillan viljelyssä käytetään valtavat määrät myrkyllisiä torjunta-aineita, jotka pilaavat viljelijän terveyden, saastuttavat vesistöjä ja maaperää sekä niistä saattaa jäädä jäämiä valmiisiin tuotteisiin. Turvallisuuden lisäksi luomu-

puuvilla on viljelijälle kannattavampaa, sillä luomulisän saa joka kilolta. Luomuviljelijät kuuluvat yleensä luomujärjestöihin, joiden koulutetut agronomit antavat monenlaista tukea ja koulutusta viljelijöille. Näin tieto paremmista viljelytekniikoista ja ympäristön-

suojelusta leviää parhaiten.

– Tapaamieni gujaratilaisien viljelijöiden mukaan naapurien välinen yhteistyö on lisääntynyt huomasti paikallisiin luomu- ja reilun kaupan yhdistyksiin liittymisen jälkeen, Heikkinen iloitsee. – Luomu- ja reilun kaupan järjestelmiin kuuluvat viljelijät ovat saaneet elinkeinonsa kannattavaksi, mutta järjestelmien ulkopuoliset viljelijät, jotka asuvat heikommilla alueilla saattavat olla nälkäkuoleman partaalla. (Ks. viereinen juttu gm-puuvillasta.)

ja muun muassa vähentämään turhien torjunta-aineiden käyttöä ja korvaamaan niitä ympäristöystävällisemmällä vaihtoehdoilla.

Reilun kaupan puuvillatuote ei vielä ole läpeensä reilu

Suomeen tulee Reilun kaupan puuvillaa ainakin Malista, Kamerunista, Intiasta, Perusta, Egyptistä, Pakistanista, Burkina Fasosta ja Senegalista. Alkuperämaa tarkoittaa esimerkiksi pyyhkeen

Virtaintorppa kertoo.

Kaikki Reilun kaupan puuvillatuotteiden prosessoijat rekisteröivät kuitenkin Reilun kaupan merkijärjestelmään ja joutuvat esittämään ulkopuolisen tahon antaman todisteen siitä, että niiden käyttämissä tuotantolaitoksissa pyritään noudattamaan Kansainvälisen työjärjestön ILO:n sopimuksia ja tuotantomaan lainsäädäntöä. ILO:n säädökset kieltävät muun muassa lapsi- ja pakkotyövoiman käytön sekä koskevat työaikoja ja minimipalkkoja.

– Ensisijaisesti haluttiin luoda kehitysmaiden puuvillan viljelijöille paremmat mahdollisuudet saada tuotteitaan markkinoille ja saada työstään oikeudenmukainen, tuotantokustannukset kattava korvaus. Koska tekstiiliteollisuuden ongelmat ovat laajalti tiedossa, päätettiin puuvillan sertifiointiin yhteydessä heti lähteä kartoittamaan mahdollisuuksia koko tuotantoketjun sertifiointiseksi, Pirjo Virtaintorppa selvittää. – Se on kuitenkin monimutkainen ja pitkälinen prosessi, jota jo hyvin monet eri tahot ovat lähteneet omista lähtökohdistaan ratkomaan. Paraikaa ollaan etsimässä sellaista ratkaisua yhteistyössä olemassa olevien tahojen kanssa, jolla tuotantoketju voidaan kriteereissä huomioida. Tämän kartoitusvaiheen aikana olemme jo pystyneet varmistamaan kymmenille tuhansille kehitysmaiden puuvillan viljelijöille paremmat elinot.

Heidi Heikkinen painottaa, että Reilulla kaupalla ja luomulla on merkittävä vaikutus viljelijän talouteen ja terveyteen sekä ympäristön hyvinvointiin. – Toki jos raaka-aine ei sisällä myrkyjä, suojelee se myös puuvillan käsittelijöitä ja vaatteiden ompelijoita myöhemmissä valmistusvaiheissa. Itse kannatan eettisten ja ekologisten seikkojen ulottamista viljelyn lisäksi kaikkiin valmistusvaiheisiin eli koko ketjun valvontaa. Toisin kuin suuryritysten edustajat ovat väittäneet, ketjun valvonta ei ole mahdotonta; työlästä ja aikaa vievää se kylläkin on.

Mia Hemming & Anastasia Lapintie

Gm-puuvilla niittää ruumiita

Pääset eroon tuholaisista, lupaa näyttelijöiden tähdittämä agrokemikaali- ja siemenyritys Monsanto tv-mainos Intiassa. Geenimuunnellun bt-puuvillan paremmuus on kuitenkin osoittautunut valheelliseksi haavekuvaksi. Ötökköiden leuat ovat tarttuneet myös bt-puuvillaan.

Bt-puuvilla on siirtogeneenin kasvi, johon on yhdistetty bt-myrkkyä tuottavan maaperäbakteerin perimää. Bt-myrkky on tappavaa useille puuvillaa syöville hyönteislajeille. Suurin osa ötököistä ei siitä kuitenkaan kärsi ja niistä on muodostunut vakava riesa bt-kasvien viljelijöille. Myös sienitaudit näyttävät vaivaavan bt-kasveja. Bt-pelloille on loppujen lopuksi täytynyt suihkuttaa muita kemikaaleja yhtä paljon kuin tavanomaisillekin. On epäselvää, haittaavatko maaperään joutuvat suuret bt-myrkky määrät esimerkiksi kastematoja. Kasvin korjuutähteitä syöviä lampaita ja vuohia on kuollut. Intiassa on havaittu, että bt-puuvillasatoa korjanneille ja käsitelleille ihmisille on tullut allergisia oireita.

Gm-puuvilla köyhdyttää viljelijöitä

Gm-puuvillan kasvattaminen on kiihdyttänyt intialaisviljelijöiden velkaantumista. Puolen kilon gm-siemenpussi maksaa saman verran kuin keskikokoisessa viljelijätaloudessa on rahaa henkeä

kohti käytettävissä kolmelle kaudelle. Valtionhallinto puuttui pari vuotta sitten kiskurihintoihin, mutta hinta on yhä kolmin-nelinkertainen tavallisiin siemeniin verrattuna.

Viljelyn kulut eivät ole laskeutuneet, päinvastoin. Bt-viljelijöiden ansiot ovat jääneet paikoin jopa 60 prosenttia kollegoitaan matalammiksi. Sietämättömiin taloudellisiin vaikeuksiin joututtuaan tuhannet bt-puuvillan kasvattajat ovat päätyneet itsemurhaan tai menettäneet maansa.

Geenimuunneltu puuvilla laillisesti Intiassa takaportin kautta vuonna 2002, kun Monsanto siemen oli "vahingossa" levinnyt kenttäkoealoilta yleiseen viljelyyn. Sitä viljellään nyt noin kolmella prosentilla Intian peltomaasta. Koska bt-kasvien maine on monin seuduin huonontunut, haluaisivat viljelijät siirtyä takaisin aiemmin käyttämiinsä siemeniin. Paluu on kuitenkin tehty vaikeaksi: yhtiöille gm-siemenet ovat parempi bisnes, joten saatavilla alkaa olla vain niitä. Bt-puuvilla on tuottanut vastaavia pettymyksiä myös muissa viljelymaissa.

Reilun kaupan ja luomutuotannon geenimuunneltujen organismien käyttö on kielletty. Intiassa ollaan kuitenkin huolissaan siitä, että gm-puuvilla saastuttaa muut viljelmät ja uhkaa tehdä niistä lopun.

Päivi Mattila

”Turvallisuuden lisäksi luomupuuvilla on viljelijälle kannattavampaa.”

Reilun kaupan puuvillasta noin 10 prosenttia on luomuviljeltyä. Kriteerit eivät vaadi luonnonmukaista viljelystä, mutta kaikkien Reilun kaupan järjestelmään hyväksytyjen tilojen tulee tehdä ja toteuttaa ympäristösuunnitelmaa. Viljelijät sitoutuvat noudattamaan kriteerien mukaisia tiukkoja ympäristömääräyksiä

kohdalla vain puuvillan alkuperämaata, ei pyyhkeen valmistusmaata. Pyyhe kokonaisuudessaan ei ole Reilun kaupan tuote.

– Toistaiseksi vain puuvillan viljely on sertifioitu. Tutkimme paraikaa, miten voisimme laajentaa sertifiointin koko tuotteeseen, Reilun kaupan edistämisyhdistyksen toiminnanjohtaja Pirjo

Pirjo Virtaintorppan mukaan kriteereitä tekokuiduille ei toistaiseksi ole valmisteilla. Luonnonkuitu ei kuitenkaan välttämättä ole sen ympäristöystävällisempi kuin tekokuitu: riippuu siitä, mitä kaikkea haluaa huomioida.

